

3. Матеріали наукової конференції – К., 1998.
4. Довідник з історії України. – К., 2001. – С. 453.
5. Голубов В. Маркевичі. – Єврейські вісті. – 1999. – № 23-24.
6. Клебанов Г. Це історія. – ЛЭБН. – 2003. – лютий-серпень.
7. Гурець М.П. Бандурист – предтеча Кобзаря // Збереження історико-культурних надбань Глухівщини: матеріали другої науково-практичної конференції. – Глухів, 2003. – С. 50-52.

*Коваленко О.Б., Гринь О.В.
Чернівецький національний університет
ім. Т.Шевченка*

НЕВІДОМИЙ ОПИС ГЛУХОВА 1782 р.

В останній чверті XVIII ст. у зв'язку із здійсненням адміністративно-територіальних перетворень на Лівобережній Україні, що мали на меті остаточну ліквідацію її самобутнього устрою, зросла потреба у всебічній та достовірній інформації про цей регіон. Передусім активізувалася робота по збиранню статистичних відомостей, адже першочерговим завданням реформ 1780-х рр. було забезпечення якомога більш ефективного використання людських та матеріальних ресурсів колишньої Гетьманщини. Підсумком діяльності спеціальних комісій, місцевих урядовців та дослідників став комплекс описів новостворених Київського, Новгород-Сіверського та Чернігівського намісництв [1].

Початок цілеспрямованому збиранню інформації щодо соціально-економічного розвитку регіону поклала комісія на чолі з малоросійським губернатором А.Милорадовичем, створена у 1779 р. з метою підготовки до проведення реформи [2]. Зібраний матеріал комісіонери впорядкували у вигляді окремих описів трьох лівобережних намісництв й восени 1781 р. надіслали до Другої Малоросійської колегії. Тільки після цього стало можливим урочисте відкриття Київського, Новгород-Сіверського та Чернігівського намісництв, створених згідно з іменним указом від 16 вересня 1781 р. [3]. Так, Новгород-Сіверське намісництво, повітовим містом якого став Глухів, було відкрито 27 січня 1782 р. [4].

Варто зазначити, що опис намісництва 1779-1781 рр. є найбільш змістовним з усіх відомих пам'яток цього джерельного комплексу. Втім, вже за кілька місяців з'явилася потреба в новому описі. Йї зумовило видання Поліцейського ордонансу, що мав на меті «регулювання всіх аспектів міського життя» [5]. Усі міста мали бути поділені на частини і квартали, у кожному з яких мав бути поліцейський та його заступник. Передбачалося, що в кожній частині налічуватиметься від 200 до 700 будинків, а в кварталі – від 50 до 100. Рациональний поділ території міст потребував більш докладної інформації щодо їх забудови.

19 травня 1782 р. малоросійський генерал-губернатор П.Рум'янцев підписав указ намісницьким правлінням про підготовку описів міст із зазначенням вуличної мережі та кількості громадських і приватних споруд. 9 червня 1782 р. указ було отримано в Новгород-Сіверському намісницькому правлінні. Оскільки відповідні описи мали бути впорядковані у вигляді таблиці, до указу П.Рум'янцева додавалася відповідна форма. Канцелярська робота по копіюванню цієї форми та підготовці відповідних указів безпосереднім виконавцям тривала в намісницькому правлінні близько тижня. Впродовж 19-20 червня городничі та коменданти повітових міст отримали укази й розпочали роботу [6]. У Новому Місті опис було впорядковано вже 27 червня, у Глухові – 9 липня, у Конотопі, Погарі та Сосниці – відповідно 19, 20 й 21 липня. Напевне, на початку вересня було отримано останні описи, оскільки вже 19 вересня 1782 р. їх було відправлено П.Рум'янцеву у супроводі «представления» про виконання указу, підписаного членом намісницького правління В.Кочубеем [7]. Ймовірно, саме він координував роботу повітових городничих та комендантів. Важливо, що у намісницькому правлінні не було здійснено редакції первинних документів. Описи, укладені городничими та комендантами, об'єднані в справу під назвою «Описание городов, сколько порознь в каждом улиц, домов и протчего» і становлять єдиний комплекс. Втім, кожен з них являє собою цілком самодостатню пам'ятку.

На підставі отриманих описів у канцелярії генерал-губернатора П.Рум'янцева було здійснено відповідні розрахунки щодо поділу міст на частини та квартали й впорядковано «Ведомости о коли-

честве домов в городах Черниговского, Киевского и Новгород-Северского наместничеств и о количестве полицейских кварталов» [8]. Згідно з «Ведомостью» по Новгород-Сіверському намісництву Глухові налічувалося 1230 будинків, причому місто поділялося на 3 частини та 12 кварталів.

Варто зазначити, що на цьому робота по описово-статистичному обстеженню регіону припинилася і впродовж наступних п'яти років в Новгород-Сіверському намісництві було введено ще 7 пам'яток [9]. Різні за структурою, змістом, а почасти й інформаційним потенціалом, разом вони становлять цінний джерельний комплекс, що містить всебічну інформацію історії Північного Лівобережжя.

Нині описи 8 повітових міст Новгород-Сіверського намісництва 1782 р. разом із супровідною документацією зберігаються у Центральному державному історичному архіві України в м. Києві у фонді «Канцелярія київського, чернігівського та новгород-сіверського генерал-губернатора» (Ф. 736). Описи Коропа, Новгорода-Сіверського та Сосниці, що входять нині до складу Чернігівської області, було нещодавно оприлюднено у часопису «Літературний Чернігів» [10].

Опис Глухова, що публікується нижче, належить до найбільш інформативних, оскільки включає більш широкий перелік міських будівель, ніж описи інших міст. Пам'ятка дозволяє схарактеризувати історичну топографію та топоніміку, міську забудову, економічне життя одного з найбільших міст Північного Лівобережжя напередодні пожежі 1784 р.

Документ друкується мовою оригіналу згідно сучасного російського правопису із збереженням усіх фонетичних та лексичних особливостей. Археографічне опрацювання здійснено на підставі правил передачі тексту кириличних документів XVI-XVIII ст. популярним методом [11]

В городе и на четырех предместиях

	число	
	каменных	деревянных
девичий монастырь	1	-
церквей приходских	8	3
городских ворот с карасеардиями	2	-
школ		
баталионная	-	1
церковных	-	8
госпиталей		
баталионный	-	1
церковных	1	4
вольная аптека	-	1
трактиров	-	5
лавок для товаров, бакалей и фруктов	-	61
кузниц	19	8
мельниц водяных	-	3
казенной вапенной завод	-	1
каплица над криницею	-	1
торговых бань	-	4
винокурень и пивоварень	-	1
острог	-	1
домов		
казенных		
господских	3	14
мещанских	3	230
духовных	-	357
разночинцов	-	47
владельческих	-	389
козацких подпомощников	-	143
бездворных хат	-	31
мещанских		
разночинцов	-	20
владельческих	-	3
	-	7

Ведомость
о состоящих Новгородского-Северского наместничества в уездном городе Глухове
казенных, духовных, и партикулярных строениях.
Учтена июля 9 дня 1782 года.

Учтена июля 9 дня 1782 года.																															
домов																															

В проулке от Путивльских к Белополовским воротам около валау																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

В четвертой части на предме

[illegible]

По улице, идущей с большой Киевской дороги вправо мимо аптекарского дому до поля к Слюту																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* В тексті не вказано, на якій саме вулиці знаходилися церковні школа та шпиталь (колонки 6 та 8), а подано лише узагальнюючі дані.

Посилання

1. Бутич І.Л. Географічні описи Київського намісництва // Історичні джерела та їх використання. – К., 1996. – Вип. 2. – С. 163-178; Петrenchенко І. Описи Чернігівського намісництва останньої чверті XVIII ст. // Україна в порозі XXI століття: актуальні питання історії. Збірник наукових праць. – К., 1999. – С. 83 – 92; Гринь О. Описи Новгород-Сіверського намісництва кінця XVIII ст. (історія створення та інформаційний потенціал) // Сіверський літопис. – 2001. – № 6. – С. 38-45.
2. Федоренко П. Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779-1781 pp.) // Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779-1781). – К., 1931. – С. III – XXI.
3. Полное собрание законов Российской империи. – СПб., 1830. – Т. XXI. № 15227.
4. Китченко Ф. Открытие Новгород-Северскаго наместничества. – Б.м., б.д. – С.31
5. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини, 1760-1830. – К., 1996. – С.180.
6. Центральний державний історичний архів України в м. Києві (далі – ЦДІАК України). – Ф. 736. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 1, 3.
7. Там само. – Арк. 12.
8. ЦДІАК України. – Ф. 736. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. – 33.
9. Гринь О. Описи Новгород-Сіверського намісництва останньої чверті XVIII ст.: історія створення та інформаційний потенціал. Автореф. дис. на... канд. іст. наук. – К., 2004. – С. 10-13.
10. Коваленко О., Гринь О. Нововиявлені матеріали з історичної топографії міст Чернігово-Сіверщини. Літературний Чернігів. – 2004. – № 3 (27). – С. 86-88, 170-175.
11. Страшко В. Правила передачі тексту кириличних документів XVI–XVIII ст. дипломатичним і побутовим методами та рекомендації для застосування цих правил у виданнях наукового і науково-популярного типу. Проект. – К., 1992.

Задко В.Л.
м.Батурич, краєзнавець

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РОДОВОДУ І ТВОРЧОСТІ НАРБУТІВ

Останнім часом вийшло друком кілька важливих історичних праць, у яких згадується графік Г.Нарбут. Відомий історик М.Грушевський, вивчаючи родовід Нарбутів, писав: «Нарбут Микола Войцехович (помер 1555 р.) – господарський маршалок (1546-1553 pp.), підляський воєвода (1551-1555 pp.), як мозирський воєвода згадується у 1542 р. [1, 472]; Нарбут Теодор (Федір) (1784-1864 pp.) – військовий інженер, археолог, історик Литви» [1, 546].

Теодор Нарбут написав дев'ятитомну історію Литви, видав літопис Биховця – цінну пам'ятку історіографії, літератури та культурної спадщини українського, білоруського та литовського народів [2]. М.Грушевський зазначав: «Окрім другого литовсько-руського літопису, виданого Т.Нарбутом, тепер відомо щонайменше п'ять кодексів того ж літопису, і раз по раз з'являються, по більшій частині, на жаль, невиразні і недокладні. Найдавнішим русько-литовським літописом є «Кодекс Авраамки», писаний 1495 р. «повелением господина епископа смоленского Иосифа» [1, 505].

Як бачимо, авторство літопису достеменно невідоме. Цей документ був власністю Олександра Биховця. Слід згадати, що його предок Іван Биховець був писарем Генеральної військової канцелярії, довіреною особою гетьманів Д.Многогрішного та І.Самойловича [3]. На підставі документів і топоніміки з великою вірогідністю можна сказати, що І.Биховець та його нащадки мешкали на Глухівщині. 9 травня 1677 р. гетьман І.Самойлович віддав наказ воронізькому сотнику С.Григоровичу звільнити І.Биховця від стягнення військової частки з побудованого власним коштом млина на р. Ясмани [4]. Зберігся топонім – урочище Биховщина, де колись мешкав с.Берега і м.Глухів існував хутір Бишов. Ймовірно, що Т.Нарбут, збираючи матеріал до написання історії Литви, неодноразово відвідував О.Биховця, інакше чим пояснити той факт, що літопис Биховця опинився у руках першого. На думку автора, М.Нарбут, Т.Нарбут і О.Биховець є гілками одного генеалогічного дерева, яке своїм корінням сягає у XVI ст.

Досліджуючи життєвий шлях Нарбутів, виникає слушне питання: як могла опинитися на Глухівщині людина литовського походження? Очевидно слід піддати аналізу зібрані документи про населений пункт Нарбутівка на території Первомайської селищної ради та топоніми...